

ממשלת ישראל ניסתה

להשתיק

את הרו ועידת בולגוניה

כל פעם שאיוה פקיד זוטור בממשלת מצריים משמיע איום מלחמה על ישראל, מוזעקים כל שופרות התיקשורת הממלכתיים בישראל כדי להגביר את התהודה של הנאום וליצור אווירה של ערב מלחמה. כל איום כזה, המושמע בדרך כלל לתיצי רוכת פנימית, משמש הוכחה ניצחת בידי ממשלת ישראל כי "אין עם מי לדבר". גם כאשר נשמעת מפי איוה שהוא מנהיג ערבי הצהרה מתונה, או הכרזה שניתן לפרשה כהבעת נכונות לשלום עם ישראל, מגויסים שוב כל אמצעי התיקשורת. הפעם כדי להשתיק.

ההוכחה חותכת לכך, ניתנה השבוע, בי כיסוי שנתנו אמצעי התיקשורת הממלכתיים לועידת בולגוניה.

קללת בע"מ. ערב הועידה, כאשר גם משתתפיה העריכו בזירות מרובה את סיכויי ההיחברות הגלויים בה בין ישי ראליים לערבים, היו שידורי ישראל ערוכים ומוכנים כדי להעביר להמוני בית ישראל את סיפור כישלונה של הועידה. כתב שידורי ישראל, דודו ויוז, ראין טלפונים את אורי אבנרי, בשורה של שאלות מודרכות ומוכתבות מראש, שנו עדו להציג את המשתתפים הישראלים ב"ועידה כמשתפייפוליה עם אירגוני הטיי רור. למחרת, בשידור יומן השבוע והפופולארי, תוכנן מיוחד מיוחד על אי רועי הועידה, מתוך הנחה שניתן יהיה לבשר בו על כישלונה.

והנה, להפתעת הכל, התגלגלו הדברים בצורה שונה מכפי המצופה. שידורו של העתונאי אמנון קפליוק מבולגוניה על פתיחת הועידה, היה שיר מלא התלהבות ליחסים שנוצרו בה ולדברים שנאמרו בה. הדבר הדהים את צמרת השילטון בישראל. מיד ניתנה הוראה בדרג ממשלתית לעורכי החדשות בשידורי ישראל להפסיק לדווח על ועידת בולגוניה. בשידור החוזר של יומן השבוע במוצאישבת האחרונה, היה הקטע על ועידת בולגוניה, הקטע היחיד שנמחק ולא שודר. מצהרי יום השבת ועד לסיום ועידת בולגוניה, לא היתה הועידה עוד קיימת לגבי אמצעי התיקי שורת הממלכתיים של ישראל.

למרות שכל עתוני ישראל מצאו לנכון לדווח על המאורעות בוועידה בכותרות גדולות במוידי החדשות שלהם, הרי לגבי שידורי ישראל היתה בולגוניה יוק.

"הועידה תתפוצץ". לא היה זה מקרה. למחרת השידור האוהד על הועידה, הופיע דבר, ביטאון המיפלגה השלטת, במאמר ראשי, שכלל ביקורת חריפה ביותר על שידורי ישראל.

"הפעם הגדיל לעשות קול ישראל", כתב דבר, "שהביא מן הועידה סיפור ישרי מפי כתב שהוא עצמו שייך לחוגים המייצגים רק את עצמם. אותו שידור של הרדיו הממלכתי שלנו העלה על נס את נאומו של מוחיאדין בשל נימתו, ההיר מאנית' והראליזום' שבו."

המרצע יצא מן השק. היה ברור שהי מציאות הטופחת על פניהם של מעצבי המדיניות הישראלית הוציאה אותם מכללי הם. העובדה שיש מנהיגים ערבים בדרג בכיר המוכנים לקרוא בפומבי לחבריהם ולעמיהם להכיר בזכות קיומה של ישראל, פשוט לא תאמה את התמונה הכורבת שממשלת ישראל מנסה לצייר לאזרחיה, כאילו רוצים כל הערבים אך ורק בהשדתה והכחדתה של ישראל.

עד כמה היה מבעע שטיפת מוח זה שהוכן לגבי ועידת בולגוניה מתוכנן מראש, הוכיח מאמר נוסף שפורסם בדבר ביום בו ננעלה הועידה. אחרי שהיה ברור לכל דבר הצלחתה הבלתי משוערת של הועידה, דיווח דבר לקוראיו כי "אין זה מן הנמנע שהועידה תתפוצץ כבר בשלב הראשון של דיוניה בשל התנגשויות עקי רוניות בין מחיבי קיומה של ישראל לבין שולליה. קשה גם לשער כיצד יצליחו מארגני הועידה להניע את הישראלים ואת הערבים לחתום על הצהרה משותפת."

עורכי דבר אפילו לא טרחו להוציא מאמר מוכן זה מעתונם, כשהדיווחים מ הועידה כבר סתרו במפורש תחזית קודרת זו. ששיקפת וותר מכל את תסביכי הרדיפה של אלה המחפשים מסביבם רק משמידים ועורכי פוגרומים.

הבורסה

איפה הנוסיר?

הבורסה התלאביבית דומה בימים אלה ליפהפיה הנרדמת. הממתנה לנשיקתו של הנוסיר שתעורר אותה מתרדמתה הממושכת. אם לא יופיע הנוסיר, ומהר, צפויים כל פעיליה של ליפהפיה הנמה למות משיעמום.

מאז חודש ינואר, ירדו שערי המניות בבורסה בשליש בערך. באפריל נעצרה הירידה, והיציבות נתמשכה גם לתוך מאי. הרושם הוא כי כל אלה שנאלצו למכור סחורה שהיתה ברשותם בכל מחיר, כבר עשו זאת, ואין לצפות עתה ללחץ חדש על המחירים.

הסיבה העיקרית למכירות הכבדות היתה צימצום האשראי החמור עליידי בנק ישראל, שאילץ את הבנקים לצמצם את האשראי ללקוחותיהם. מעריכים כי כחצי מיליארד ל"י הוחזרו לבנקים עליידי הלקוחות, במסגרת צימצום זה. מובן שהלקוחות נאלצו למכור לשם כך את המניות שבידיהם, גרמו בזאת לירידת השערים.

סיבה נוספת לתרדמה הכללית: תקופת פירסום המאזנים וחלוקת הדיבידנדים השונות נסתיימה, ועתה אין עוד ציפיות להתרחשויות מעניינות בתחום המניות. התוצאה: הפעילות היחידה בבורסה נותרה בתחום איגרות-החוב. בציפייה למדד יוקר-המחיה של אפריל, שיפורסם ב-15 למאי, ושיכלול עלייה ניכרת לעומת מדד החודש שלפניו, עלו שערי כמעט כל הניירות הצמודים למדד.

השינויים בסידרי המסחר שמנהיג בימים אלה מנהל הבורסה ד"ר זאב אוטנוסר ישפיעו רק במעט על התרדמה הכללית. הבורסה זקוקה כיום למהפיכה, לא לייעול שיטות.

עיקרה של מהפיכה זו חייב להיות — סילוק הבנקים מייצוגם בבורסה. איסור זה קיים בכל העולם — מלבד בישראל, בה מהווים דווקא הבנקים את הכוח העיקרי בבורסה: הם הסוחרים העיקריים — גם בניירות-ערך של עצמם, וגם בייצוג לקוחותיהם — באותם ניירות עצמם. ישיבה זו משני צידי הגדר, כשהם מייצגים אינטרסים מנוגדים, איננה יכולה להיות סימפטית. לפחות, לא למשקיע הקטן.

אכזבה למשקיעים ב"בית-הרכב"

אנשי בית-הרכב עצמם מסבירים את הרווחיות הנמוכה בכך שחניון "זה לא עסק, אלא שירות". השאלה היא, מדוע צריך הציבור, שקנה מניות בבית-הרכב, לתרום, במהלך שירות זה, הטבות נוספות לקונצרן שמכר לו את המניות.

בית-הרכב היא חברה קטנה, שכמות המניות שלה שבידי הציבור איננה מכרעת.

מיליונר מאיר

לאן הולכים הרווחים?

אולם המסקנה מהתמונה, שנוצרה בה לאחרונה, יפה גם לכלל פעילות החברות שפנו לציבור לרכוש מידיהן מניות: בהתנגשות אינטרסים בין טובת בעלי חברה כזו, לבין טובתו של הציבור שרכש בה מניות — לא תמיד טובת הציבור יוצאת נשכרת.

חברת בית-הרכב, המפעילה את החניון במרתף מגדל-שלום התלאביבי, גרמה השנה שוב אכזבה קשה לציבור בעלי הדי מניות שלה — אכזבה שיש בה לקח לי משקיעים בבורסה.

רווחי החברה גדלו ב-1972 ל-359 אלף דולר, לעומת 292 אלף דולר ב-1971 — דהיינו גידול של 20 אחוז. הרווחים ב-1972 הסתכמו בשישה אחוז מהון המניות. רק לאחר שצירפה לרווח הדשנה גם את עודפי הרווחים שלא חולקו משנים קודי מות, הצליחה החברה לשלם לבעלי הדי מניות דיבידנד של שמונה אחוז. בהשוואה לשיעור הריבית המקובל כיום בשוק, בי גובה 20 אחוז — פירוש הדבר שהציבור שהשקיע במניות החברה הפסיד למעשה על השקעתו.

איך הצליחה החברה לציבור לציבור רווחים כה צנועים? במשך רוב שעות היום, סתומות שלוש קומות החניון כמעט כמיר לואן במכוניות חונות. מחיר החנייה עלה משישים אגורות לשעה לשלוש ל"י. מה קרה אם כן?

התשובה מורכבת מכמה חלקים:

- גידול בהוצאות.
- רוב מניות החברה, מלבד אלה שי בידי הציבור, נמצאות בידי קונצרן האחים מאיר. בגלל קשרים אלה, הילוחה בית-הרכב לחברה אחרת של האחים מאיר 700 אלף ל"י בריבית של 14 אחוז, וללא הצמדה. ברור שאלו היתה ההלוואה נושאת ריבית מיסחרית מקובלת, היו רווחיהם של בעלי המניות של בית-הרכב גדלים.
- בית-הרכב מספקת חנייה חינם לי קונים בכליבי שלום, וחנייה בתנאים מיוחדים לעובדי קונצרן האחים מאיר, שמשרדיו במגדל-שלום. נתונים על עיס קות אלה לא מופיעים במאזן, וניתן רק לנסות לנחש את השפעתן על רווחי בית-הרכב.

הרוסים מסכנים את יצוא היהלומים

הישראלים?

פיו תייבא ישירות יהלומים ליפן. זו הפעם הראשונה שיפן מייבאת יהלומים שלא באמצעות סינדיקטת היחלור' מיס הלונדוני, המאגד את מרבית יצרני היהלומים במערב. ברית-המועצות היא כיום יצרן היהלומים השני בגודלו בעור' לס, אחרי דרום-אפריקה.

החווה הראשון, שנחתם לשנת 1973, הוא של כמות של 10 מיליון דולר, והי כמויות גדולנה מדי שנה. אם תלכנה חברות יפניות נוספות בעקבות הראשונה, מהווה הדבר איום על היצוא הישראלי לארץ השמש העולה, המסתתם כיום ב"עשרה מיליון דולר לחודש."

קיימת סכנה שישראל תאבד את יפן כלקוחה העיקרית שלה ליצוא היהלומים הישראלי, בגלל תחרות רוסית. חברתבת של הקונצרן היפני קאר' סאקי חתמה לאחרונה חוזה עם החברה הרוסית ליצוא מתכות ותכשיטים, לי

מישראלים אלה עשה בשעתו כסף רב ברכישות ציוד נאטו בגרמניה. לישראלים קל יותר לעשות עסקות בי וויאטנאם מאשר לנציגים אחרים, בגלל האהדה הטבעית לישראל של הדרום ויאטנאמים ושל אנשי הצבא האמריקני. עיקרו של הציוד הניקנה מיועד למכירה במדינות אחרות. לא דווקא לישראל, אם כי נראה שסוגים מסוימים של מתכות, כמו נחושת וברזל, יגיעו לארץ.

רקנאטי רכש את

ממלכת הכסף

באירופה

תעשיין הכסף אימפריה אחת פחות

הרי רקנאטי, אחד משלושת האחים רקנאטי שהקימו את האימפריה של בנק דיסקונט, ביצע לאחרונה זינוק-ענק ב"אירופה.

הרי היה אחראי כל השנים על הסק-ציה האירופית של דיסקונט, שלט על אובריזוי דיסקונט בנק בז'נבה. לפני שלוש שנים פרץ קרע בין הרי לאחיו, בעיקר בגלל מדיניות ניהול קונצרן הדימאות של דיסקונט, אליים. הרי עזב את ממלכת דיסקונט, הקים ממלכה חדשה משלו בשם ראליי בראדרס, בעלת השקעות נרחבות באירופה, שכללה בין היתר גם בנק בלוצרן. לפני כשנה נכנס איל-הכספים היהודי-אנגלי ג'ימי גולדשמידט כשותף לבנק הדיסקונט, גולדשמידט התפרסם בהשתלטויות על קונצרנים תעשייתיים באנגליה, ידוע בדינמיות שלו, בעוד הרי רקנאטי מפור-סם באוסף דברי האמנות שלו.

השותפות החדשה יצאה בתוכנית מהפכנית ונועות: השתלטות על אותו חלק של התחבורה הפנימית באירופה, המתנהל בהרות הגדולים. בשלב ראשון קנתה ראליי את האימפריה הימית של נפטון — ממלכת הספנות בנהרות במרכז אירופה של משפחת ד"ר ראובן הכט, בעל ממוגרות דגון בי חיפה.

מבטיח איתן זה החלה ראליי לרכוש חברות ספנות נוספות בסיטונות, זנראה כי לא ירחק היום ולהרי רקנאטי תהיה אימפריה ימית חדשה משלו, לא קטנה מאליים של אחיו.

ביניהם מוכר ביותר בארץ דני, הבוס של הקונצרן בישראל.

ישראלים עושים

עסקים בוויאטנאם

כמה עשרות ישראלים, שהופיעו לאחר רונה בדרום-ויאטנאם, פושטים על מחנות הצבא האמריקני, קונים עודפי ציוד. חלק